

Το λιμάνι που δίχασε τη Νάξο

Του **Νίκου Βαφειάδη**
Φωτογραφίες: **Γιάννης Κολεσιδης**

Ανευ όρων ανάπτυξη ή σεβασμός της πολιτιστικής κληρονομιάς και του φυσικού περιβάλλοντος; Ένα από τα μεγαλύτερα διλήμματα της εποχής τέθηκε στο νησί των Κυκλάδων με αφορμή τα φιλόδοξα σχέδια γιγάντωσης του λιμανιού του. Και η τοπική κοινωνία παραμένει, ακόμη και μετά την ακύρωση του έργου από το Συμβούλιο της Επικρατείας, ένα καζάνι που βράζει...

Πρώτη εικόνα, πλησιάζοντας στο λιμάνι, είναι το σήμα κατατεθέν του νησιού, η Πορτάρα, στο ναό του Δήλιου Απόλλωνα. Τα τοιμεντένια μπλόκια πάνω στην προκυμαία, οι επχωματώσεις και ο πλωτός γερανός τραυματίζουν το όμορφο κυκλαδίτικο τοπίο, παραπέμποντας στα προγραμματισμένα έργα επέκτασης του λιμανιού. Τώρα που εκείνα ακυρώθηκαν, ένας Θεός ξέρει πότε θα απομακρυνθούν... Στα μέσα Μαΐου, οι τουρίστες είναι ακόμα λιγιστοί - οι καφετέριες, τα εσπιατόρια και τουριστικά μαγαζιά, πάντως, «ετοιμοπόλεμα».

Το κλίμα στη Χώρα παραμένει βαρύ, καθώς δεν μπορεί να χωνέψει πώς «χάθηκαν τα

λεφτά». Το φιλόδοξο σχέδιο επέκτασης του λιμανιού, στο οποίο θα έδεναν και κρουαζιερόπλοια, δημιούργησε προσδοκίες για γρήγορη ανάπτυξη. Αρκετοί πήραν δάνεια για νέες τουριστικές επιχειρήσεις, στην αρχή αυτό φαινόταν μια κίνηση με μηδαμινό ρίσκο. Ομως, η προσφυγή 33 πολιτών στο Συμβούλιο της Επικρατείας τάρραξε τα νερά. Ετσι άρχισαν οι απειλές και η διαπόμπευσή τους, που συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Αρκεί μια βόλτα στις καφετέριες της παραλίας για να το διαπιστώσεις. «Σε γκουλάγκ θα έπρεπε να τους στείλουμε!», αποφαινεται μεγαλόφωνα ένας εντραφής ασπρομάλλης, ενώ ο συνομιλητής του διαφωνεί πολιτισμένα, «διότι έχουμε Δημοκρατία»...

Τα τοιμεντένια μπλόκια θα παραμείνουν μέχρι να δημοπρατηθούν, προκειμένου να χρησιμοποιηθούν σε άλλο λιμενικό έργο. Ο εργολάβος θα αποζημιωθεί, όπως προβλέπει η σύμβαση, με περίπου 400.000 ευρώ.

Το έργο

Στόχος των προγραμματισμένων έργων ήταν να μπορούν να δένουν ταυτόχρονα στο νέο λιμάνι τέσσερα πλοία μήκους 120 - 150 μέτρων κι ένα κρουαζιερόπλοιο μήκους 160 μέτρων. Για το σκοπό αυτό θα έπρεπε να μπαζωθούν με τσιμέντο 12 στρέμματα θάλασσας, τα οποία θα προσετίθεντο στα ήδη υπάρχοντα 7 στρέμματα και μάλιστα μέσα σε περιοχή που έχει χαρακτηριστεί ενάλιος αρχαιολογικός χώρος. Επίσης, θα επεκτεινόταν ο βόρειος και ο νότιος λιμενοβραχίονας κατά 300 και 120 μέτρα αντίστοιχα, ενώ επρόκειτο να κατασκευαστεί και νότια προβλήτα για τα πλοία με επικίνδυνα φορτία.

Το έργο, προϋπολογισμού 16,3 εκατ. ευρώ, είχε δημοπρατηθεί και κατακυρωθεί από την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου στην εργοληπτική «ΑΝΑΣΤΗΛΩΤΙΚΗ ΑΤΝΕ», που είχε αναλάβει το έργο έναντι 7,9 εκατ. ευρώ, με σύμβαση που υπογράφηκε τον Φε-

βρουάριο του 2006. Η Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) είχε εγκριθεί με κοινή υπουργική απόφαση των υπουργείων Εμπορικής Ναυτιλίας, Πολιτισμού και ΠΕΧΩΔΕ και στη συνέχεια από το Νομαρχιακό και Δημοτικό Συμβούλιο.

Οι αντιδράσεις

Τον Μάρτιο του 2006, όμως, τριάντα τρεις πολίτες της Νάξου προσφεύγουν στο ΣτΕ ζητώντας την ακύρωση του έργου με το αιτιολογικό ότι:

- Η επέκταση της βόρειας προβλήτας γίνεται μέσα σε προστατευόμενη περιοχή ενάλιων αρχαιοτήτων.
- Ο συνολικός όγκος του τσιμέντου δεν συνάδει με τον προστατευόμενο παραδοσιακό χαρακτήρα του οικισμού και της πόλης.
- Η φέρουσα ικανότητα της πόλης της Νάξου δεν μπορεί να υποστηρίξει έργο τέτοιου κλίμακας και μεγέθους.

- Στην κοινή υπουργική απόφαση δεν περιλαμβάνεται η κατασκευή της νότιας προβλήτας επικίνδυνων φορτίων.
- Το λιμενικό έργο δεν συνοδεύεται από κυκλοφοριακή μελέτη, τη στιγμή που κάθε καλοκαίρι ήδη υπάρχει έντονο κυκλοφοριακό πρόβλημα.

Τον Φεβρουάριο του 2007, λίγες μέρες πριν από την εκδίκαση της υπόθεσης, προσκαλούνται δημόσια σε συνάντηση από τον νέο δήμαρχο, Νίκο Μαράκη, προκειμένου να βρεθεί μια λύση. Η συνάντηση αποβαίνει άκαρπη. Ομως η γνωστοποίηση της κατασκευής νότιας προβλήτας επικίνδυνων φορτίων, που δεν περιλαμβανόταν στην κοινή υπουργική απόφαση, προκαλεί αντιδράσεις και εκ μέρους των τουριστικών επιχειρηματιών της θιγόμενης δημοφιλούς παραλίας της Χώρας (Αη Γιώργης). Ακαρπες αποβαίνουν επίσης και οι ύστατες προσπάθειες συμβιβασμού, σε συνάντηση που πραγματοποιείται στο γραφείο του Γεωργίου Αλε-

ξάνδρου Μαγκάκη, παρουσία του Μανώλη Γλέζου και άλλων επιφανών Ναξιωτών.

Η διαπόμευση

Από την πρώτη στιγμή που δημοσιοποιείται η κίνηση των 33, ακούγονται και γράφονται στα τοπικά ΜΜΕ απόψεις αγανακτισμένων υπέρμαχων του έργου, που προτείνουν διάφορους τρόπους κοινωνικής και επαγγελματικής απομόνωσής τους, διαδίδοντας ότι πίσω τους κρύβονται σκοτεινά συμφέροντα. Οι απόψεις των 33 διαστρεβλώνονται, αποκρύπτεται ότι και οι ίδιοι ζητούν κάποιες ήπιες βελτιωτικές επεμβάσεις για μεγαλύτερη ασφάλεια στο λιμάνι. Όταν μάλιστα γίνεται γνωστό ότι η εισηγήτρια στο ΣτΕ, Αγγελική Θεοφιλοπούλου, τάσσεται υπέρ της ακύρωσης του έργου, το κλίμα αγριεύει. Αρμόδιοι και απλοί πολίτες αποφαινόμενοι ότι οι 33 θα είναι υπεύθυνοι για οποιοδήποτε ατύχημα συμβεί στο μέλ-

λον στη βόρεια προβλήτα. Με πρωτοβουλία του δήμου συγκροτείται «Επιτροπή Αγώνα», που οργανώνει συγκέντρωση διαμαρτυρίας στο λιμάνι, αναρτάται ανυπόγραφο αφίσα με τα ονόματα των 33 και την προτροπή «Κράξτε τους!», ενώ καθημερινές είναι οι απειλές του τύπου: «Θα σας διαλύσουμε», «Να φύγετε απ' το νησί» κ.λπ. Ο ίδιος ο δήμαρχος τονίζει στη συγκέντρωση ότι «πρέπει να δώσουμε το μήνυμα στους λίγους που αντιδρούν ότι αν δεν τους αρέσει αυτός ο τρόπος ανάπτυξης, αυτές οι επιλογές μας, υπάρχει και η μεταδημότευση»...

Η ακύρωση

Στις 2 Μαΐου του 2007 ανακοινώνεται από το Ε΄ Τμήμα του ΣτΕ η απόφαση. Το έργο ακυρώνεται στο σύνολό του. Το Τμήμα εξέτασε έναν και κύριο λόγο από την αίτηση ακύρωσης των 33, το ζήτημα της χωροθέτησης του λιμανιού και τη χωροταξική

μελέτη. Εκρίνε ότι, αφού δεν είχε χωροθετηθεί σωστά το λιμάνι, το έργο δεν μπορούσε να περιληφθεί στον γενικότερο εθνικό και περιφερειακό σχεδιασμό.

Η απόφαση «παγώνει» το νησί. Ο επικεφαλής της ελάσσονος μειοψηφίας στο δημοτικό συμβούλιο, Δημήτρης Φραγκίσκος, επισημαίνει πως «πρέπει να κάνουμε στο μέλλον σωστά έργα για να μην αντιμετωπίζουν προβλήματα». Αναζητούνται οι ευθύνες στην Περιφέρεια, στον Δήμο, στα υπουργεία που είχαν εγκρίνει την αρχική μελέτη, αφού, όταν κατατέθηκε η προσφυγή, οι αρμόδιοι διαβεβαίωσαν ότι «το έργο δεν παρουσιάζει πρόβλημα και θα γίνει σύμφωνα με τη μελέτη». Κανείς ωστόσο δεν αναλαμβάνει εκ των υστέρων τις ευθύνες του. Την αρχή κάνει ο περιφερειάρχης Χαράλαμπος Κόκκινος, που θεωρεί πως «δεν είναι τώρα η ώρα για να αποδώσουμε ευθύνες» - γραμμή που ακολουθούν και οι υπόλοιποι. ▶

«Μαζί με τα κρουαζιερόπλοια έκοψαν και το ψωμί μας»

Συνάντησα τον δήμαρχο Νάξου Νίκο Μαράκη καθώς και τον αντιδήμαρχο Γιάννη Πομόνη στο δημαρχείο. Τους υπενθύμισα ότι οι άνθρωποι που διαπομπεύθηκαν δικαιώθηκαν οριστικά από το ΣτΕ. Και πως υπόλογοι πλέον ήταν εκείνοι που σχεδίασαν ατελώς το έργο και ενέκριναν παράτυπα τις σχετικές μελέτες, χωρίς να προνοήσουν για τις επιπτώσεις, εκείνοι που φανάτιζαν τον κόσμο ενάντια στους 33. Δεν έδειξαν να το έχουν αντιληφθεί...

Τους έθεσα το εύλογο ερώτημα γιατί δεν προηγήθηκε η χωροταξική μελέτη. Αφού, όπως αποφάνθηκε το ΣτΕ, ο τριπλασιασμός σχεδόν του λιμανιού παραπέμπει ουσιαστικά σε κατασκευή νέου λιμανιού και όχι σε επέκταση. «Ποιες προδιαγραφές ορίζουν ότι ένα λιμάνι είναι μεγάλο ή μικρό; Η μελέτη ήταν νομιμότητα, η κρίση του ΣτΕ ήταν αυθαίρετη. Μιλάμε για κράτος - οπερέτα», είπε ο αντιδήμαρχος. «Φταίει η ανυπαρξία του κράτους. Είναι δυνατόν να έχουν εγκριθεί οι μελέτες και να έχει δικαίωμα ο πολίτης να προσφύγει στο ΣτΕ;», αναρωτήθηκε ο δήμαρχος.

Τους ρώτησα για ποιο λόγο σχεδιάστηκε ένα τόσο μεγάλο λιμάνι, με δυνατότητα ταυτόχρονης άφιξης τεσσάρων μεγάλων πλοίων κι ενός κρουαζιερόπλοιου. «Εδώ είναι το ζήτημα. Γιατί να φεύγουν 3 - 4 πλοία σχεδόν ταυτόχρονα το πρωί από τον Πειραιά και να ανταγωνίζονται στη διαδρομή ποιο θα μπει πρώτο στο λιμάνι; Μπορούν να ρυθμιστούν αυτά τα πράγματα, ώστε να μη δημιουργείται αδιαχώρητο στο λιμάνι και έντονο κυκλοφο-

Νίκος Μαράκης
Δήμαρχος Νάξου

«Δεν είπα να τους εξορίσουμε. Ομως, όσοι δεν συμφωνούν με τον τρόπο που θέλει να αναπτυχθεί το νησί, ας πάνε σε κάποιο από τα άγωνα νησιά, όπου δεν έχει γίνει καμία παρέμβαση ακόμη, όπου ο καθένας μπορεί να ζήσει σαν ερημίτης, να χρησιμοποιήσει ξύλα για τη φωτιά...»

ριακό πρόβλημα», παραδέχθηκε ο κ. Μαράκης, που ωστόσο επέμεινε ότι «τα κρουαζιερόπλοια θα έδιναν άλλες διαστάσεις στην κοινωνική και οικονομική ζωή του τόπου».

Αναφέρθηκα στη διαπόμπευση των 33. Ο δήμαρχος επέμεινε στα περί μεταδημότευσης! «Δεν είπα να τους εξορίσουμε. Είπα πως έχουν το δικαίωμα της μεταδημότευσης, εάν δεν συμφωνούν με τον τρόπο που θέλει να αναπτυχθεί το νησί. Υπάρχουν δίπλα μας άγωνα νησιά, όπου δεν έχει γίνει καμία παρέμβαση ακόμη, όπου ο καθένας μπορεί να πάει να ζήσει σαν ερημίτης, να χρησιμοποιήσει ξύλα για τη φωτιά...» Ο αντιδήμαρχος θεώρησε πως ουδέποτε υπήρξε τέτοιο θέμα: «Τραμπουκισμοί δεν υπήρξαν. Το πολύ να υπήρξαν ένα-δύο μεμονωμένα επεισόδια και μάλιστα έπειτα από πρόκληση. Φραστικοί τραμπουκισμοί, δηλαδή κουταμάρες. Οι άνθρωποι αυτοί έκοψαν το ψωμί πολλών οικογενειών, είναι λογικό να υπάρχει αγανάκτηση. Ομως οι 33 ήταν

οι κομπάρσοι, τα “βαποράκια”. Από πίσω ήταν εκείνοι που πήραν την απόφαση στο ΣτΕ, τα υπουργεία, αυτοί που δεν κατοχύρωναν τις μελέτες...». Μίλησα επίσης με τους Γιάννη Παπαδόπουλο, πρόεδρο του Σωματίου Μαζικής Εστίασης, και Λευτέρη Στρατούρη, πρόεδρο των ξενοδόχων του νησιού. Το θέμα για εκείνους είναι αλλού: «Χάθηκαν τα λεφτά και το λιμάνι θα μείνει ως έχει. Αλλιώς τα είχε υπολογίσει ο κόσμος. Έκανε επενδύσεις...», μας είπε ο πρώτος. «Τώρα πια, για νέο λιμάνι θα πρέπει να περιμένουμε άλλα εκατό χρόνια», συμπλήρωσε ο δεύτερος.

«Δεν μπορεί το χρήμα να λατρεύεται ως μοναδικός θεός»

Στη γιγάντωση του λιμανιού, όμως, δεν αντιτάχθηκαν μόνο οι 33 πολίτες που υπέγραψαν την προσφυγή. Αρκετοί συντοπίτες τους, εργαζόμενοι, επιστήμονες και επιχειρηματίες θεώρησαν πως το συγκεκριμένο έργο θα βλάψει τον τόπο τους. Στην πραγματικότητα δεν υπάρχει Ναξιώτης που να μην επιθυμεί ένα σύγχρονο και ασφαλές λιμάνι, όχι όμως το μεγαθήριο που είχε προγραμματιστεί δίπλα ακριβώς στην Πορτάρα. Κάποιους από αυτούς τους συναντήσαμε στην Απειράνθο, σε μια εκδήλωση που διοργάνωσε η Αυτόνομη Πρωτοβουλία Νάξου ενάντια στα μεταλλαγμένα τρόφιμα: την φαρμακοποιό Ανθή Περιστεράκη, την κυτταρολόγο του νοσοκομείου Θέκλα Κόζη, τον Λευτέρη Βερύκοκκο, πολιτικό μηχανικό και πρόεδρο της Περιβαλλοντικής Κίνησης, τα αδέρφια Βασίλη και Αγγελο Κοντοπίδη, που ασχολούνται με τουριστικές επιχειρήσεις, τον γεωπόνο Νίκο Νικολάκη, την Σοφία Δημακοπούλου και τον Γιάννη Βάσιλα, που έχουν ταβέρνα στο Καστράκι, την Κατερίνα, τον Αρίστο, τον Νίκο και τα... άλλα παιδιά.

Όλοι τους είναι ευαίσθητοι άνθρωποι με κοινωνικές και οικολογικές ανησυχίες, προτιμούν τα ήπια μεγέθη, τη βιώσιμη ανάπτυξη σε όλα τα επίπεδα. Παρά το γεγονός ότι δικαιώθηκαν από το ΣτΕ, εξακολουθούν να δέχονται πυρά. Το πρόσω-

Σοφία Χερουβείμ

Δικηγόρος των 33

«Με την ακυρωτική απόφαση του ΣτΕ, για πρώτη φορά στη ζωή μου ένιωσα όμορφα που είμαι δικηγόρος. Ασχολήθηκα με κάτι που ήταν κοινωνικά χρήσιμο. Η συλλογικότητα ήταν κάτι άγνωστο για μένα μέχρι σήμερα. Άλλαξε η ζωή μου.»

πο της Σοφίας Χερουβείμ, δικηγόρου, που μαζί με την συνάδελφό της Κατερίνα Φουτάκογλου είχαν αναλάβει τη νομική εκπροσώπηση των 33, κυριολεκτικά λάμπει. «Με την ακυρωτική απόφαση του ΣτΕ, για πρώτη φορά στη ζωή μου ένιωσα όμορφα που είμαι δικηγόρος. Ασχολήθηκα με κάτι που ήταν κοινωνικά χρήσιμο. Η συλλογικότητα ήταν κάτι άγνωστο για μένα μέχρι σήμερα. Άλλαξε η ζωή μου...»

Στο ταξίδι της επιστροφής ήμασταν σχεδόν μόνοι με τον φωτογράφο του «Κ» στην αίθουσα του πλοίου με τις αεροπορικές καρέκλες. Μόνο δύο ηλικιωμένοι τουρίστες κάθονταν στις μπροστινές θέσεις κι ακριβώς μπροστά στην τηλεόραση ένας σαραντάρης καλόγερος, με το «Χριστός Ανέστη» στο ringtone του κινητού του. Τον ρώτησα τη γνώμη του για το λιμάνι. «Ηταν μεγάλη ζημιά για τον τόπο, χάθηκε μια μεγάλη ευκαιρία», αποφάνθηκε. Του υπενθύμισα πως πρόσφατα ο

πρόεδρος του Συνδέσμου Τουριστικών - Ταξιδιωτικών Πρακτορειών, Γιάννης Ευαγγέλου, είχε δηλώσει στην Νάξο πως «πρέπει να βγάλουμε απ' το μυαλό μας το πολύ και το μεγάλο, πρέπει να ψάξουμε τα λιγότερα και τα μικρότερα, γιατί αυτά σου δίνουν τελικά την ποιότητα». Του είπα πως ίσως τώρα να είναι η πραγματική ευκαιρία να υιοθετηθούν ήπιες λύσεις, προσαρμοσμένες στο κυκλαδίτικο περιβάλλον και πως δεν είναι δυνατόν να λατρεύεται ως μοναδικός Θεός το χρήμα. «Έτσι είναι, όπως τα λέτε, δυστυχώς...», παραδέχθηκε τελικά εκείνος σκεπτικός. ■